

INNEHÅLL

MINNESBILDER VID EN FESTMIDDAG	11
PÅ UNIVERSITETSLÄRARENS SCHEMA	19
<i>Nyrekrytering</i>	24
<i>Ställföreträdande rektor</i>	40
DJUNGELLÄRA	53
GÅ TILL STEKELN, DU LATE	
EVOLUTIONSEKONOMI	67
<i>Evolutionärt stabila strategier</i>	76
<i>Se hur hon gör och bli vis</i>	88
<i>Mellanspel i Florida</i>	95
<i>Concorde-felslutet</i>	98
KONFERENSSÄGNER	105
<i>PBM</i>	110
<i>Nederländskt gånger två</i>	114
<i>Kallt vatten, hett blod</i>	118
<i>En näktergal i norr</i>	120
<i>Elektroniskt ljud och psykedeliskt ljus</i>	123
<i>Astronauter och teleskop</i>	125
JULFÖRELÄSNINGAR	129
LYCKSALIGHETENS ÖAR	143
<i>Japan</i>	145
<i>Galápagos</i>	158
DEN SOM FINNER EN FÖRLÄGGARE FINNER LYCKA	165
<i>De första böckerna</i>	167
<i>Litterära agenter</i>	174

<i>Flod, berg, regnbåge – en slingrande färd</i>	179
The Ancestor's Tale och A Devil's Chaplain	191
<i>En bön för min dotter</i>	197
Illusionen om Gud	202
<i>Senare böcker</i>	210
<i>Festskriften</i>	214
TV-PRODUKTIONER	217
<i>Vid horisonten</i>	219
Break the Science Barrier	232
<i>Världens sju underverk</i>	241
<i>Dame Miriam</i>	242
<i>Mindre positiva tv-erfarenheter</i>	245
<i>Channel Four igen</i>	253
<i>Tv-konferens i Manchester</i>	265
DEBATTER OCH MÖTEN	277
<i>Ömsesidig handledning</i>	296
<i>Christopher</i>	304
SIMONYIPROFESSUREN	313
<i>Charles</i>	317
<i>Simonyiföreläsningar</i>	325
TRÅDAR UR FORSKARENS VÄV	355
<i>Taxibilsteorin om evolutionen</i>	357
<i>Utvidga fenotypen</i>	368
<i>Avståndskraft</i>	375
<i>Nytt ljus på organismen:</i>	
<i>passagerare och fripassagerare</i>	379
<i>Efterdyningar av The Extended Phenotype</i>	382
<i>Hinder för fulländning</i>	389
<i>Den darwinska ingenjören i klassrummet</i>	398
<i>"Den genetiska dödsboken"</i>	
<i>och arten som "utjämnande dator"</i>	410
<i>Evolution i pixlar</i>	416
<i>Evolutionspotentialens evolution</i>	429

<i>Kalejdoskopiska embryon</i>	440
<i>Artromorfer</i>	444
<i>Den samarbetsvilliga genen</i>	451
<i>Den universella darwinska teorin</i>	454
<i>Memer</i>	462
<i>Viskningar och djonker</i>	467
<i>Modeller av världen</i>	471
<i>Den personliga klenroghetens argument</i>	475
<i>Illusionen om Gud</i>	479
CIRKELN SLUTS	497
TACK	501
TEXT- OCH BILDKÄLLOR	502
REGISTER	509

MINNESBILDER VID
EN FESTMIDDAG

Vad gör jag här i New College Hall, där jag strax ska läsa upp min dikt för hundra middagsgäster? Hur hamnade jag här – jag som tycker mig vara i 25-årsåldern och nu är uppriktigt förbryllad över att fira mitt sjuttionde varv runt solen? Medan blicken vandrar runt det långa bordet, med dess levande ljus, dess putsade silver och glittrande vinglas som reflekterar blixtrande kvickheter och gnistrande formuleringar, låter jag medvetandet hänge sig åt en ström av minnesbilder som snabbt drar förbi.

De tar mig tillbaka till barndomen bland stora, loja fjärlar i kolonialtidens Afrika, till den peppriga smaken av blomsterkrasseblad som jag stal i trädgården vi hade i Lilongwe, smaken av mango, sötare än söt, spetsad med en fläkt av terpentin och sva-vel, internatskolan i de barrträdsdoftande Bvumbabergen i Zimbabwe, och sedan ”hem” till England, till Salisburys och Oundles spiror som sträckte sig mot himlen, tiden som student med drömmar om unga damer bland Oxfords torn och stakbåtar, det gryende intresset för vetenskap och de djupa filosofiska frågor som enbart vetenskapen kan besvara, de första upptäcktsfärderna inom forskning och undervisning i Oxford och Berkeley, återkomsten till Oxford som ung och ivrig lektor, mer forskning (mestadels tillsammans med min första fru Marian, som jag ser vid bordet här i New College) och så min första bok, *Den själviska genen*.

De snabba minnesbilderna för mig fram till 35-årsåldern – halv- vägs till den här bemärkelsedagen. De utgör hållpunkter i tiden som skildras i första delen av min självbiografi, *Nyfikenhet och förundran*.

Min 35-årsdag fick mig att tänka på en artikel som humoristen Alan Coren skrev om sin. Coren låtsades deprimerad av tanken att han nått halvtid och att det nu bara skulle gå utför. Så kände inte jag det, kanske för att jag som bäst höll på att lägga sista handen vid min första, tämligen ungdomliga bok och såg fram emot utgivningen och dess efterdyningar.

En aspekt av dessa efterdyningar var att bokens oväntat höga försäljningssiffror kastade mig in i den krets som av journalister, på jakt efter något att fylla spaltutrymmet med, brukar tillfrågas om vilka drömgäster de skulle vilja bjuda på middag. På den tiden då jag brukade svara på den här sortens förfrågningar ville jag förstås bjuda en del framstående forskare, men också författare och kreativa människor av alla slag. Och jag är ganska säker på att varje sådan lista över gäster innefattade minst femton av dem som faktiskt finns med på min födelsedagsmiddag i dag – bland annat skönlitterära författare, dramatiker, tv-personligheter, musiker, komiker, historiker, förläggare, skådespelare och internationella näringslivsmagnater.

För 35 år sedan, tänker jag efter hand som jag upptäcker bekanta ansikten kring bordet, hade den här sortens blandning av litterära och konstnärliga gäster på en naturvetares födelsedagsmiddag tett sig osannolik. Har tidsandan förändrats sedan C.P. Snow beklagade klyftan mellan den naturvetenskapliga och den litterära kulturen? Vad har hänt under de decennier som förflutit? Mina drömerier förflyttar mig ytterligare framåt i tiden, och jag frammanar Douglas Adams gigantiska, oförglömliga gestalt, som sorgligt nog saknas på festen. År 1996, när jag var 55 och han tio år yngre, hade vi ett samtal som filmades för att ingå i tv-dokumentären *Break the Science Barrier*, som beställts av brittiska Channel Four. Syftet

med programmet var just att visa att vetenskapen behövde slå sig in i den bredare kulturen, och min intervju med Douglas var höjdpunkten. Han sa bland annat följande:

Jag tror att romanens roll har förändrats i viss mån. På 1800-talet var det till romanen man vände sig för att få sitt av seriösa reflektioner och frågeställningar om livet. Man vände sig till Tolstoj och Dostojevskij. I dag vet man, så klart, att forskarna faktiskt har mycket mer att säga om sådana saker än man någonsin skulle kunna få höra från författare. Så när jag vill läsa sådant som verkligen ger kött på benen, då läser jag böcker om vetenskap, och så läser jag lite romaner som avkoppling.

Kan det här vara en del av det som förändrats? Har de som C.P. Snow med fast hand hade planterat i sin ”första” kultur – författare, journalister med flera – alltmer kommit att anamma den andra? Hade Douglas, om han fått leva, nu kunnat gå tillbaka till romanen och där hitta något av det som han, 25 år efter engelskstudier i Cambridge, vände sig till vetenskapen för att få: Ian McEwan, till exempel, eller A.S. Byatt? Eller andra skönlitterära författare som älskar vetenskap – som Philip Pullman och Martin Amis, William Boyd och Barbara Kingsolver? Det finns också dramatiker som inspirerats av vetenskapen och skapat succéer, till exempel Tom Stoppard och Michael Frayn. Skulle den här stjärnspäckade födelsedagsfesten, som anordnats för mig av min fru Lalla – konstnär och skådespelare, och själv beläst vad gäller vetenskap – kunna vara ett slags uttryck för en kulturell förändring, såväl som en personlig hållpunkt i mitt liv? Ser vi en konstruktiv sammansmältning mellan den vetenskapliga och den litterära kulturen, kanske den ”tredje kultur” som min litterära agent John Brockman verkat för, bakom kulisserna, genom att odla sin nätbaserade *salon* och bygga på sin lysande lista av vetenskapsförfattare? Eller den förening av kulturer som jag själv

hoppades kunna uppnå i min bok *Unweaving the Rainbow* där jag, influerad av Lalla, försökte närma mig litteraturens värld och överbrygga klyftan från vetenskapen? Vilka motsvarigheter har C.P. Snow i dag?

Nu två talande anekdoter (om du inte gillar utvikningar i form av anekdoter lär du upptäcka att du valt fel bok). En av mina gäster vid middagen här på New College, upptäckaren och äventyraren Redmond O'Hanlon, författare till groteskt underhållande reseskildringar som *Det vilda paradiset* och *In Trouble Again*, brukade tillsammans med sin fru Belinda hålla fester och middagar som tycktes samla hela det litterära London. Författare och kritiker, journalister och redaktörer, poeter och förläggare, litteraturagenter och litteraturlejon dök upp i deras avlägsna hörn av Oxfordshires landsbygd och samlades i huset som var smockfullt med uppstoppade ormar, krympta huvuden, läderartade kadaver och läderinbundna böcker – exotiska antropologiska och, får man misstänka, antropofagiska kuriositeter. De här kvällarna blev alltid minnesvärda på grund av sällskapet och, när det inbegrep Salman Rushdie, på grund av livvakterna som bildade ett eget sällskap en trappa upp.

Vid ett sådant här tillfälle råkade Lalla och jag ha en person boende hos oss: Nathan Myhrvold, teknisk chef vid Microsoft och en av de allra påhittigaste bland nördarna i Silicon Valley. Nathan är utbildad matematisk fysiker. Efter att ha avlagt doktorsexamen vid Princeton arbetade han i Cambridge tillsammans med Stephen Hawking. Under den perioden kunde Stephen ännu tala nätt och jämnt – dock inte på ett sätt som var begripligt för fler än hans närmaste medarbetare, som agerade tolkar till förmån för resten av världen. Nathan blev en av dessa högkvalificerade fysikens uttydare. Han har levt upp till sin potential och är i dag en de mest innovativa tänkarna inom high-tech. När Redmond och Belinda bjöd oss berättade vi att vi hade en inneboende, och de, gästfria som alltid, sa åt oss att ta honom med.